

VOJÁCI V ULICÍCH. VLASTNÍ VYCHÁZKOVÉ STEJNOKROJE MUŽSTVA ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY

Zdeněk Špitálník

Studie seznamuje s problematikou pořizování a nošení vlastních (neerárních) vycházkových stejnokrojů vojáky československé armády. Uvádí důvody a možnosti nošení takovýchto nestandardních uniforem a důvody ustávání této dříve běžné praxe. Autor charakterizuje dobové vycházkové vojenské stejnokroje do roku 1939 nejen z hlediska funkce, ale zabývá se též jejich psychologickými, sociologickými, historickými i estetickými hledisky a připomíná i situaci dnešní armády.

„ZBRANÍ ŽENY JE ELEGANCE“ MÓDA POD VLIVEM VÁLKY A STEJNOKROJE 1914–1945

Miroslava Burianová

Historické události a společenské klima se v módě odrážely vždy velmi silně. Odívání je jedním z projevů životního stylu a jako takové trpí a vzkvétá spolu s celou společností. Dvě světové války determinovaly oděv a okolnosti jeho vzniku více než jiná období. Příkladový systém, politická situace, ale i celková společenská nálada, vlastenectví a další faktory ovlivnily i módní tvorbu. V linii a dekoracích se objevily inspirace, vycházející z vojenského stejnokroje. Příspěvek se zaměřuje právě na recepci těchto vlivů a představuje oděvy ze sbírky moderního textilu Národního muzea.

PODIVUHODNÉ UNIFORMNÍ POKRÝVKY HLAVY VE SBÍRKÁCH V ČESKÉ REPUBLICE

Radek Polách

Uniformní či stejnokrojová pokrývka hlavy je součástí oděvu jednotného charakteru pro osoby, které jsou členy organizované skupiny. Díky stejnému vzhledu umožňuje pak pokrývka hlavy jednoduché rozpoznávání příslušníků dané skupiny. Vzhledem k pestrosti a celoplošnému užívání v zemích Koruny české jsou uniformní pokrývky hlavy zastoupeny prakticky ve všech paměťových institucích muzejního typu České republiky. Přesto se mezi nimi profiluje několik výjimečných exponátů, kterými se zabývá příspěvek.

MATERIÁLY A BAREVNÉ SOUČÁSTI LIDOVÝCH KROJŮ MORAVY

Alena Samohýlová

Studie se zabývá jednotlivými součástmi lidového mužského i ženského oděvu hlavních moravských krojových oblastí. Tyto součásti oděvu – kabátky, vesty, kalhoty, sukně – dosáhly v jednotlivých oblastech nejen ustálených krejčovských a výzdobných prvků, ale i charakteristické barevnosti, související s užitím rozličných barviv a barvicích postupů, užívaných místními barvíři. Krojový oděv na Moravě se vyvíjel v průběhu 19. století a četnosti výskytu jeho shodných součástí v jednotlivých oblastech lze téměř přisoudit uniformní charakter.

VLAJKA, PRAPOR, KOROUHEV. NÁZVOSLOVÍ, ULOŽENÍ, PREZENTACE

Soňa Krátká

Text čerpá z poznatků získaných praxí v muzeu regionálního typu a víceletou praktickou metodickou komunikací v rámci organizací. Snaží se nastínit možné cesty v používání jednotného názvosloví pro vexilologický textil, zvláště pro předměty vlajku, prapor a korouhev. V navazující části je nastíněna problematika vhodného deponičního uložení a výstavní prezentace.

ORELSKÉ PRAPORY PRAŽSKÉ ŽUPY POSPÍŠILOVY A JEJICH MÍSTO V DĚJINÁCH ORLA

Marie Kuldová

Studie mapuje dosud nezpracovaný materiál a těžko dostupné prameny, rozptýlené na mnoha místech či v soukromém vlastnictví. Na příkladech osudů praporů pražské Pospíšilovy župy je demonstrována komplikovaná historie Orla. Komplexně je zachycen vznik praporů, náměty, materiály a techniky, zhotovitelé i nynější stav, ovlivněný ukrýváním ilegálních praporů v dobách fašistické a komunistické totality. Autorka rovněž sleduje snahu o jejich záchranu i současné ohrožení užíváním.

TORZO KOROUHVE STAROMĚSTSKÝCH ŘEZNÍKŮ. K HISTORII, RESTAUROVÁNÍ A PREZENTACI NEJVĚTŠÍ KOROUHVE V ČESKÝCH SBÍRKÁCH

Martina Lehmannová, Petr Kadlec

Muzeum hlavního města Prahy otevřelo v květnu 2014 na zámku ve Ctěnicích stálou expozici nazvanou Řemesla v pořádku. Historie profesního sdružování řemeslníků od středověku po současnost. Jedním z nejpozoruhodnějších exponátů je torzo korouhve staroměstských řezníků z roku 1730. Dosud nikdy nevystavované dílo je unikátní z mnoha hledisek – autorství, rozměry, náročnost restaurátorského zásahu, instalace.

SLAVNOSTNÍ ZÁVĚS Z KRÁLOVSKÉ LÓŽE NÁRODNÍHO DIVADLA A JEHO RESTAUROVÁNÍ

Veronika Šulcová, Vojtěch Poláček, Dana Fagová

V roce 2013 byl v restaurátorských dílnách Historického muzea – Národního muzea restaurován slavnostní závěs představující významnou památku divadelní sbírky. Jedná se o rozměrnou textilií, která je spojena nejen s dějinami českého divadla, ale také byla svědkem významných událostí z dějin českého státu. Tento textilní závěs zdobil poprseň královské a později prezidentské lóže Národního divadla při účasti hlavy státu na představení. Příspěvek bude pojednávat o vzniku a historii závěsu, o jeho dlouhotrvajícím restaurování a závěrečné instalaci na výstavě Národního muzea.

RESTAUROVÁNÍ STUH Z POHŘBU FRANTIŠKA ALFRÉDA MARIA HRABĚTE HARRACHA, POBOČNÍKA FERDINANDA D'ESTE

Zuzana Červenková

V roce 2013 mne oslovila paní hraběnka Maria Podstatzká-Lichtenstein ze zámku ve Velkém Meziříčí s prosbou, jestli bych se nepokusila restaurovat alespoň část stuh z pohřbu jejího dědečka Františka Harracha, pobočníka Ferdinanda d'Este. Hrabě Harrach byl přímým účastníkem sarajevského atentátu. Automobil, kterým jel následník trůnu s manželkou a hrabětem Harrachem, byl v jeho vlastnictví. Příspěvek seznamuje s kolekcí stuh ze smutečních věnců, jejich osudem a záchranou.

MANUFAKTÚRNA ZÁSTAVA ZO ŠAŠTÍNA Z ROKU 1825. HISTORICKÝ KONTEXT A UMELECKOHISTORICKÁ ANALÝZA

Martin Hoferka

V letech 1736–1749 František Štefan Lotrinský postupně kupoval od Coborovců Šaštínsko a sousední Holíčsko panství, kde zaváděl inovativní formy hospodářství a výroby. V Šaštíne založil v letech 1737–1740 manufakturu na výrobu kartónu a polkartónu. Manufaktura v období rozkvětu produkovala ročně látky za více než 150 tisíc zlatých. K důležitým pracovníkům manufaktury patřili tkáčové, kteří měli v rámci manufaktury vlastní cech. Manufakturní zástava z roku 1825 je jediným zachovaným artefaktem dokládajícím existenci cechu. Zástava je zhotovená z tmavočervené hodvábné látky, je štvorcového tvaru o velikosti 230 cm, v horním rohu s prodlouženým horním cípem v celkové délce 350 cm. V středu obou stran zástavy jsou aplikovány barokové obrazy, které byly na zástavu přišité sekundárně. Na lícové straně s rakúskou orlicí jsou zobrazeni dva svatci. Pod obrazy je nápis *Textores fabricae Sassiniensis Ao 1825*. Na rubové straně je pod uherským znakem zobrazena šaštínská Sedembolestná Panna Marie a pod obrazy je namalovaný rok 1825. Poškozenou zástavu muzeum získalo darově v roce 1966. V posledních letech se snaží o její restaurování.

DĚTSKÉ KOSTÝMY NAPODOBUJÍCÍ UNIFORMY ZE ZÁMKU KAČINA. PRŮZKUM A RESTAUROVÁNÍ

Dana Fagová, Veronika Šulcová

Kolekce dochovaných kostýmů ze zámku Kačina, nacházející se od roku 1973 ve sbírce Divadelního oddělení Historického muzea, je naprosto unikátní zejména tím, že se jedná o dětské kostýmy. Podle signování v některých z nich přímo vystupovali budoucí hrabě Rudolf Chotek a jeho bratr Emerich, kteří se již od dětství aktivně účastnili divadelního života v rodině Chotků. Příspěvek mimo základního představení celé kolekce pojednává o restaurování a adjustaci tří vybraných kabátků různorodých ve tvaru, materiálu i restaurátorském problému a jeho řešení.

ZAMYŠLENÍ O VLIVU VOJENSKÝCH UNIFOREM NA MUŽSKÉ ODĚVNÍ SOUČÁSTKY LIDOVÉHO KROJE – KABÁTY A VESTY V NÁRODOPISNÝCH REGIONECH ČECH, MORAVY A SLEZSKA

Monika Tauberová

Velký vliv na mužský kroj v 18. a 19. století měly v Čechách a na Moravě vojenské uniformy. Pro mládence měla vojenská služba velkou přitažlivost, všechny muže inspirovala k napodobení stejnokroje. Vojenské uniformy čerpaly náměty také naopak, z lidových krojů, aby uniformy učinily vojenskou službu přitažlivější. Např. v uherském vojsku se nosily dlouhé úzké kalhoty do vysokých, nahoře vykrojených bot a celé uniformy byly zdobené prýmky nebo šňůrováním. V mužském oblečení se promítaly místní (lokální) prvky s vlivy módních dobových proměn a potřeb vojenské služby, a to spíše ve střihu než v barvách. Bílé nebo našedlé sukno nebylo pro vojáka praktické pro denní nošení, ale barevné doplňky na uniformách měly význam rozlišovací, což bylo důležité při tehdejších způsobu vedení válek. Vojenské uniformy vstřebávaly různé prvky i od stejnokrojů nepřátel, jako např. za tureckých válek (nikoliv přímo, ale prostřednictvím zvláštní obliby u vysokého panstva). V příspěvku je věnována pozornost především dvěma součástkám mužského kroje, a to kabátu a vestě.